

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

PROGRAM
PODIZANJA SPOMENIKA I UMJETNIČKIH SKULPTURA OD ZNAČAJA ZA GRAD
SARAJEVO KOJIMA JE GRAD SARAJEVO INVESTITOR ZA 2024. GODINU
(Nacrt)

Predlagač: Gradonačelnica
Obrađivač: Služba za urbano planiranje, investicije,
stambene i komunalne poslove

Sarajevo, oktobar 2023. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

Na osnovu člana 31. stav (1) tačka b) Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/23) i člana 26. stav 4. Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 49/19, ispravka – 28/20), Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na __. sjednici održanoj dana __. __. 2023. godine, donijelo je

(Nacrt)

PROGRAM PODIZANJA SPOMENIKA I UMJETNIČKIH SKULPTURA OD ZNAČAJA ZA GRAD SARAJEVO KOJIMA JE GRAD SARAJEVO INVESTITOR ZA 2024. GODINU

Programom rada Gradskog vijeća Grada Sarajeva za 2023. godinu planirano je razmatranje Programa podizanja spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor za 2024. godinu, i to u redovnom postupku, tako da se nacrt akta razmatra u mjesecu oktobru.

Odlukom o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo propisano je da se sredstva za podizanje spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor planiraju na osnovu godišnjeg Programa podizanja spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor, a kojeg donosi Gradsko vijeće na prijedlog gradonačelnice.

Program se zasniva na inicijativama koje je Komisija za spomenike Gradskog vijeća utvrdila da su inicijative za podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo, te uputila gradonačelnici na obradu sa ciljem da Grad Sarajevo bude investitor podizanja spomenika.

U programu koji se razmatra predlaže se nastavak aktivnosti na realizaciji prethodno započetih projekata, kao i početak novih.

Podizanje pojedinačnog spomenika je zahtjevna procedura zbog osjetljivosti same tematike, kao i zbog kompleksnosti neophodnih zakonskih procedura, te je opravdano da podizanje jednog spomenika može biti višegodišnji projekat. Ovim programom opisuju se aktivnosti koje je potrebno provesti za svaki pojedinačan spomenik, a koje je moguće planirati.

Gradonačelnica zadržava pravo mogućih izmjena planiranih aktivnosti ukoliko to okolnosti budu tražile, kao i pokretanje aktivnosti po novim inicijativama, a koje nisu planirane ovim programom, bez naknadnih izmjena istog.

Izvještaj o provođenju Odluke o spomencima od značaja za Grad Sarajevo, odnosno izvještaj o realizovanim aktivnostima po usvojenom Programa podizanja spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor, razmatra se u tekućoj godini za prošlu godinu, obično u martu mjesecu.

Programske aktivnosti u 2024. godini na podizanju spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo kojima je Grad Sarajevo investitor, planiraju se kako slijedi:

1. Nastavak aktivnosti na podizanju Spomenika civilnim žrtvama grada - Kantona Sarajevo

Spomenik civilnim žrtvama grada – Kantona Sarajevo je inicijativa Unije civilnih žrtava rata Kantona Sarajevo koje je krovno udruženje civilnih žrtava rata, a koje u svom članstvu ima 3925 registriranih članova, odnosno 2094 aktivnih članova. Također je važno istaći da je Unija pravni sljednik Saveza civilnih žrtava rata grada Sarajeva koji egzistira od 1974. godine.

Opsada grada Sarajeva bila je najduža u modernoj historiji, a trajala je 1479 dana, ranjeno je preko 50.000 naših sugrađana, 11.541 stanovnik grada Sarajeva je ubijen, od toga je 1601 dijete, a dnevno je grad razaralo 329 granata. Zločin počinjen prema gradu Sarajevu i njegovim stanovnicima je bez presedana u historiji i toliko je velik da je svaki pokušaj njegovog negiranja i minimiziranja sramotan.

Kolateralna šteta agresije su civilne žrtve rata, osobe sa invaliditetom i porodice ubijenih civila koji su ni krivi ni dužni stradali u agresiji na nezavisnu državu Bosnu i Hercegovinu, izgubivši živote, dijelove tijela ili svoje najmilije.

Nakon 25 godina civilne žrtve rata grada – Kantona Sarajevo nisu dobile moralnu satisfakciju (nije izgrađeno jedinstveno spomen-obilježje), i iz tog razloga gradonačelnica nastavlja aktivnosti na podizanju ovog spomen-obilježja.

Izgradnja spomenika treba da bude simbol sjećanja na sve ubijene i ranjene civile grada – Kantona Sarajevo u periodu agresije i opsade 92.-95.

Provedene i planirane aktivnosti

Komisija za spomenike Gradskog vijeća Grada Sarajeva razmatrala je dostavljenu inicijativu na sjednici održanoj dana 29.07.2020. godine te je jednoglasno usvojila zaključak kojim se konstatuje da je inicijativa za podizanje spomenika civilnim žrtvama grada – Kantona Sarajevo inicijativa od značaja za Grad Sarajevo.

S tim u vezi, gradonačelnica je provela niz aktivnosti s ciljem iznalaženja adekvatne lokacije te je Općina Centar dodijelila adekvatnu lokaciju u blizini same zgrade općine, na parceli uz Koševski potok, raskrsnica na Skenderiji.

Naredni koraci podrazumijevaju formiranje stručne komisije, raspisivanje javnog poziva za dostavu i izbor najboljeg idejnog rješenja po raspisanom konkursu, te donošenje odluke o podizanju spomenika Gradskog vijeća za konkretno spomen-obilježje, pribavljanje glavnog projekta, zakonskih odobrenja za građenje, te konačno i sama realizacija projekta. Nadležna služba će ocijeniti realne mogućnosti i dinamiku realizacije ovog projekta.

Zbog kompleksnosti zakonskih procedura pri pribavljanju odobrenja za građenje, ostavlja se mogućnost višegodišnje realizacije ovog projekta.

Grad Sarajevo će planirati adekvatna novčana sredstva za ove aktivnosti na budžetskoj poziciji „Podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo“.

2. Spomenik bosanskim specijalcima

Grad Sarajevo je u 2016. godini donio Odluku o podizanju spomenika bosanskim specijalcima („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 32/16), te Odluku o izmjeni odluke o podizanju spomenika bosanskim specijalcima („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 26/23), u smislu da Grad u potpunosti preuzima finansiranje izgradnje ovog spomen-obilježja.

Provedene su aktivnosti usaglašavanja koraka sa udruženjem koje baštini sjećanje na specijalnu jedinicu MUP-a RBiH. Također, autor idejnog rješenja prenio je Gradu Sarajevu autorska prava kako bi Grad mogao dalje provoditi procedure i bio nosilac projekta.

Grad Sarajevo ishodio je odobrenje za građenje predmetnog spomenika u septembru 2023. godine, te predstoje aktivnosti na raspisivanju javne nabavke izgradnje samog spomenika. Istraživanjem tržišta došlo se do informacija da izgradnja spomenika u segmentu izrade 5 brončanih figura, koje su sastavni dio spomen-obilježja, zahtjeva minimalno 14 do 16 mjeseci rada, pored ostalih građevinskih radova.

Daljnje planirane aktivnosti podrazumijevaju obezbjeđenje neophodnih finansijskih sredstava te raspisivanje javne nabavke za izgradnju.

3. Spomenik ženi Sarajeva

Podizanjem Spomenika ženi Sarajeva bi se na dostojanstven način izrazilo poštovanje doprinosu mnogobrojnih anonimnih žena opstanku i odbrani Grada tokom opsade devedesetih godina prošlog vijeka, svih njegovih vrijednosti i života uopće.

Žene Sarajeva, majke, supruge, samostalne, slobodne, zaposlene, bile su heroine u opkoljenom gradu. One su predstavljale stub očuvanja Sarajeva. Podsjećamo, više od 3000 žena – majki u ratu je izgubilo jedno ili dvoje djece, mnogima su ubijeni muževi, mnoge su silovane na Grbavici, u Vogošći, Hadžićima, mnoge su ostale trajni invalidi. Uz svu tu patnju, stravična stradanja i poniženja, žene su ostale dostojanstvene, sa ranama na tijelu i dušama, ali bez mržnje i želje za osvetom.

Podizanje ovog spomenika je prvobitna ideja pokojnog Jovana Divjaka te civilizacijska obaveza Grad Sarajeva prema svojim građankama.

Provedene i planirane aktivnosti

Komisija za spomenike Gradskog vijeća Grada Sarajeva razmatrala je inicijativu te je jednoglasno usvojila zaključak kojim se konstatuje da je inicijativa za podizanje spomenika ženi Sarajeva inicijativa od značaja za Grad Sarajevo.

Planira se iznalaženje adekvatne lokacije, zatim izbor najboljeg idejnog rješenja po raspisanom konkursu, donošenje odluke o podizanju spomenika Gradskog vijeća za konkretno spomen-obilježje, pribavljanje glavnog projekta, zakonskih odobrenja za građenje, te konačno i sama realizacija projekta. Nadležna služba će ocijeniti realne mogućnosti i dinamiku realizacije ovog projekta.

Zbog kompleksnosti zakonskih procedura pri pribavljanju odobrenja za građenje, ostavlja se mogućnost višegodišnje realizacije ovog projekta.

Grad Sarajevo će planirati adekvatna novčana sredstva za ove aktivnosti na budžetskoj poziciji „Podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo“.

4. Spomen-obilježje Aidi Buturović

Aida Buturović je rođena 1959. godine u Sarajevu. Rat u Bosni i Hercegovini je dočekala radeći kao bibliotekarka zadužena za međunarodnu razmjenu u Nacionalnoj biblioteci u Sarajevu, a simultano je radila i na doktorskoj disertaciji na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, odsjek za Opću književnost i filozofiju.

U noći sa 25. na 26. august 1992. godine, Vijećnica je zapaljena. Procjenjuje se da je u požaru izgorjelo oko 90% knjižnog fonda i dokumenata koji svjedoče o historiji Bosne i Hercegovine. Zajedno sa kolegama i građanima, Aida je provela noć pokušavajući spasiti neke od rijetkih primjeraka rukopisa iz knjižnog fonda. Aida je na putu kući poginula od gelera granate.

Planira se iznalaženje adekvatne lokacije, zatim izbor najboljeg idejnog rješenja po raspisanom konkursu, donošenje odluke o podizanju spomenika Gradskog vijeća za konkretno spomen-obilježje, pribavljanje glavnog projekta, zakonskih odobrenja za građenje, te konačno i sama realizacija projekta. Nadležna služba će ocijeniti realne mogućnosti i dinamiku realizacije ovog projekta.

5. Spomen-ploča mladim doktoricama poginulim u nesreći na Marijin dvoru

U sarajevskom naselju Marijin Dvor 26. maja 2023. godine došlo je do teške saobraćajne nesreće u kojoj su život izgubile dvije mlade doktorice, dr. Azra Spahić i dr. Alma Suljić.

Grad Sarajevo planira postavljanje spomen-ploče koja ima za cilj da trajno sačuva uspomenu na dr. Azra Spahić i dr. Alma Suljić i njihov doprinos društvu, medicinskoj profesiji i zajednici. Također, spomen-ploča će buduće generacije trajno opominjati i pomoći da shvate ozbiljnost saobraćajnih nesreća i potiče veću pažnju na bezbjednost u saobraćaju.

Spomen-ploča će se nalaziti na Marijin Dvoru, na mjestu nesreće.

Potrebno je ishodovati prethodne saglasnosti nadležnih institucija, obzirom da je zgrada na kojoj se planira postaviti spomen-ploča nacionalni spomenik Bosne i Hercegovine i bilo kakva intervencija na fasadi objekta zahtjeva posebne saglasnosti.

PREDSJEDAVALAČI GRADSKOG VIJEĆA

Jasmin Ademović

Broj:

Sarajevo, __.__. 2023. godine